

Kort om ideologier

Fascisme og nazisme

Udsprang af 1 verdenskrig

Fascisme stammer fra Italien, mens nazisme er den tyske form.

De mener at samfundet er som en organisme - hvert organ skal bruges for at det fungerer. Derfor kan man ikke påstå at der er klasse modsætninger.

Den afviser betydningen af individuelle frihedsrettigheder og hævder, at det enkelte individ kun kan udfolde sig som en del af nationen, som en del af "folkelegemet."

Staten skal være stærk og autoritær (totalitær)

Fascismen er således antidemokratisk, antikommunistisk, antisocialistisk og antiliberalistisk.

Den vender sig mod ideerne i EU efter oplysningstiden og den franske revolution.

Meget traditionalistisk

Socialisme

Idealet er økonomisk og sociale ligheder.

Voksende i 1800 -> industrialiseringen skabte store mængder af fattige

Karl Marx's tænkning blev døbt "marxisme", og den blev grundlaget for 1800-tallets og 1900-tallets socialistiske ideologi.

Anden Internationale:

I forbindelse med Første Verdenskrig sprængtes Anden Internationale, og socialismen udvikledes sig i to retninger. Den ene var den kommunistiske bevægelse, hvis grundlægger var Vladimir Lenin

Den anden retning var den socialdemokratiske, der blev helt dominerende i Central- og Vesteuropa.

Kommunisme

Blev for alvor indført i 1917

Udspringer af socialisme.

Ideologiernes epoke

1800-1900tallet = ideologiernes epoke.

Sammenhængende opfattelse om hvordan tilværelsen burde være.

Liberalismen, konservatismen og socialismen er knyttet til hver deres samfundsgruppe: Borgerskabet, den privilegerede overklasse og arbejdsklassen.

Det liberale demokratis forudsætninger

Fremskridtsvenlige borgerskab knyttet til stærk økonomi og tekniske udvikling.

Der blev valgt parlamenter + valgretten udbredes.

Lovgivning og skatteudskrivning skete på baggrund af et flertal i parlamentet. Mange steder skete det på baggrund af præsidenten eller fyrsten.

Kravene om parlamentarisme og kvindevalgret var stærke.

Første Verdenskrig

1. August udbrød krigen. (Østrig-Ungarn og det osmanniske rige imod Frankrig Rusland, Storbritannien + Italien og USA)

Krigen = regulær krise for det liberale demokrati. (uoverensstemmelse med fremskridt og større humanitet som det hvilede på)

Det var ikke en krige mellem ideologier og politiske systemer men om politisk og økonomisk magt.

Lenin contra Wilson

1917 faldt det russiske zarstyre efter strejker og demonstrationer i Sankt Petersborg og Moskva. Under Lenins ledelse overtog Bolsjevikkerne magten i Sankt Petersborg.

Den socialistiske revolution skulle spredes.

Pga. Karl Marx' teorier mente de at de revolutionære muligheder måtte være bedst i de højest udviklede og mest industrialiserede stater (Tyskland og Storbritannien) ← ikke sandt pga. stærk statsmagt, mens Rusland var præget af svag statsmagt.

De trak Rusland ud af krigen ved at gå med til tyske krav.

Krigen havde fået ideologisk indhold.

Da USA trådte ind i krigen, hvilket medførte at USA var inde og Rusland var ude -> nye krigsmål -> sigtes efter liberal og demokratisk ordening af EU.

Præsident = Woodrow Wilson udgav 14 punkter som fredsordning.

Versailles-freden og det nye EU

1919-10

Tyskland måtte afvige dele til Polen, Frankrig og Dk.

Tyskland fik pålagt skyld for krigen + krævet krigserstatning til allierede

De nye stater i ØstEU vedtog liberale og demokratiske forfatninger, men grundlaget var svagt i og med befolkningen ikke var vant til at deltage i politik.
Overordnet var det liberalt og demokratisk udover Sovjetstat

Demokratiernes krise og fald i mellemkrigstiden

Arbejdsløsheden var høj, pengesystemerne var i orden (høj inflation) og internationale handel = hæmmet af høje toldskatter efter 1 verdenskrig.

Kampen mellem revolutionære socialister og nationalister fortsatte mange steder efter krigen.
ØstEU, Italien og Bayern = private hære (frikorps), der bekæmpede kommunister

Demokratiet blev kæmpet imod pga. det blev dømt til at splitte nationen ved klasser og befolkningsgrupper i partier.
Højrenationalisterne ønskede et samfundsstyresystem der skabte folkefællesskab baseret på nationale værdier.

Naziparti skabt for at bekæmpe lokale kommunister.

Hitler blev leder af NSDAP = Det nationalsocialistiske tyske arbejderparti
Perioden fra 1924 til 1928 indebar en vis politisk og økonomisk stabilisering i Tyskland, og Weimar-demokratiet fungerede nogenlunde.

Nazi overtog Tyskland → Skandinavien, Holland, Belgien, Storbritannien, Frankrig og Tjekkosllovakiet overlevede det liberale demokrati.

Kulturelle og politiske eftervirkninger af 1 verdenskrig påvirkede det liberale demokrati. Versailles-freden og nationale frustrationer betød noget.
Økonomiske kriser og arbejdsløshed